

Afdeling Hollandse Delta.

Broedvogelonderzoek
Waternest Helmdijk/ Oostdijkseweg Goedereede

Mededelingnummer: 358 BMP Waternest 2023.

Auteurs: Elly Visser en Silvia Lievaart

© KNNV afdeling Hollandse Delta

Broedvogelonderzoek 2023 – NM Waternest

**Een publicatie van de Vogelwerkgroep van de Natuurvereniging
Hollandse Delta, een afdeling van de KNNV.**

Mededeling nummer: 358 BMP Waternest 2023.

Inventarisatie Elly Visser en Silvia Lievaart

Foto's: pagina 2 van Rens Visser, pagina 9 Christa Krulder
de overigen van Silvia en Elly

Natuurvereniging Hollandse Delta
een afdeling van de KNNV

secretariaat:

Peter Vermaas

Schudegge 17

3224 BP Hellevoetsluis

Telefoon: 0181-324058

Email: secretaris@hollandsedelta.knnv.nl

INHOUDSOPGAVE

	pagina
Overzicht	1
Hoofdstuk 1 inleiding	3
Hoofdstuk 2 gebiedsbeschrijving	4
Hoofdstuk 3 werkwijze en bezoeken	5
Hoofdstuk 4 resultaten	7
soortenbespreking	7
waargenomen net broedende soorten	8
evaluatie	8

Roodborsttapuit Foto Rens Visser

HOOFDSTUK 1

INLEIDING

Januari 2023

Een oproep voor de vergadering van de vogelwerkgroep KNNV Voorne. Men gaat de nieuwe richtlijnen voor de Broedvogel Monitoring Projecten bespreken in onze regio.

Veel gebieden zijn al jaren onder de zorg van vaste tellers maar voor Goeree ligt er een aantal nieuwe verzoeken vanuit Natuurmonumenten. Omdat het lekker dichtbij huis is en wij samen al heel lang lol hebben in het speuren naar vogels informeren we of dat misschien iets voor ons kan zijn.

We krijgen een zeer uitgebreid en gedetailleerd antwoord van Peter Vermaas over wat een BMP precies inhoudt en wat je daar allemaal voor over moet hebben en ook aankunnen. Alle bosjes Havenhoofd is in ieder geval teveel dus we worden van harte uitgenodigd voor de vergadering en misschien kunnen we dan overleggen wat voor ons haalbaar zou kunnen zijn.

10 februari

Op de vergadering wordt ons heel goed duidelijk gemaakt wat een BMP inhoudt en dat je hier niet lichtzinnig over moet denken. Er is een uitgebreide presentatie van de (nieuwe) richtlijnen. We worden goed voorbereid door Peter Vermaas en Hans op den Dries. Ook zijn veel ervaren vogelaars bereid om ons te helpen, dat is fijn.

17 februari

Een verkennend rondje met vogelvriend/ oud- collega Jan Snoeij. Bij ons in de buurt zijn een paar verzoeken van Natuurmonumenten voor een BMP telling. 3 Bosjes Havenhoofd en het Waternest. We maken een rondje door het bos bij de waterzuivering. Er zal in ieder geval wel gebroed worden daar. Het heeft een paar lange paden langs de sloten en een mountainbike route er dwars doorheen. Beetje eentonig bos met wat struikgewas en oevers. Daarna gaan we naar het Waternest. Dat is veel meer een open plas-dras gebied met grasland, rietstukken en een sloot. We zien al gelijk een roodborsttapuit en een fazant. Het bosje bij Havenhoofd zelf hebben we al eerder verkend en dat is nog iets eentoniger met veel populieren.

Waternest lijkt ons het meest interessant en daar kiezen we dan ook voor.

We bestuderen de richtlijnen en de manieren van invoeren.

Later blijkt dat er in 2018 voor SOVON al een eenmalige inventarisatie is gedaan.

HOOFDSTUK 2

GEBIEDSBESCHRIJVING (bron Natuurmonumenten)

Info Waternest

Het waternest ligt in een eeuwenoud polderlandschap pal achter de duinen van Goeree. De Polder Oude Oostdijk – waar het waternest onderdeel van is – is ontstaan vóór 1300. De aangrenzende polders zoals de Bokkepolder en Polder Nieuwe Oostdijk zijn in de eeuwen daarna aangelegd.

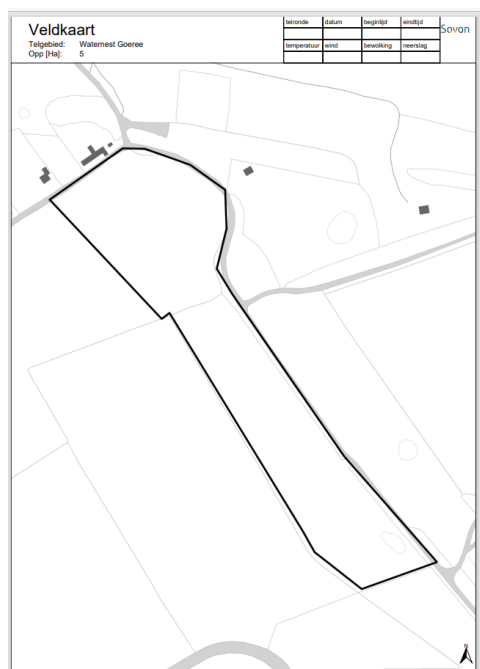
Het waternest is 4,9 ha groot, verdeeld over drie percelen en niet toegankelijk voor publiek (alleen te beleven vanaf de weg).

De grootste natuurwaarde van het gebiedje zit in de botanische waarde met soorten als rietorchis, brede orchis, moeraszoutgras, aardbeiklaver, zulte en gevleugeld hertshooi. Ook komen er hoge dichtheden dagvlinders en sprinkhanen voor. Voor broedvogels heeft het gebied geen bijzondere waarden. Als weidevogelgebied heeft het minder kansen vanwege de bomen en struiken langs de weg aan de oostzijde.

Het beheer is gericht op een optimale ontwikkeling van vochtige tot natte binnenduinrandgraslanden en dan vooral op flora en vegetatie.

Voor het beheer zijn de waterhuishouding en het maaibeheer van groot belang. Begrazing vindt niet plaats. Het gebied wordt vochtig en natgehouden door deels regenwater en deels kwelwater uit de duinen. Dit wordt geregeld door een stuw in het gebied. In 2008 is een herstelplan uitgevoerd om de uitgangssituatie van de bijzondere flora te verbeteren. Hiervoor is een deel van het maaiveld geplagd en is er een sloot gedempt en een stuw geplaatst. Dit heeft geleid tot een hogere botanische diversiteit, vooral in het aantal orchideeën en ratelaars.

Het maaibeheer vindt twee keer per jaar plaats, waarbij het maaisel wordt afgevoerd. De eerste keer begin juli waarbij alleen de meest productieve delen in het gebied worden gemaaid. De tweede maaibeurt vindt plaats in september.

HOOFDSTUK 3

WERKWIJZE

We hebben ervoor gekozen om samen de tellingen te doen en ook samen de gegevens in te voeren. Natuurlijk alles volgens de laatste SOVON richtlijnen
Meestal direct digitaal in het veld, soms ook na afloop thuis.
Naast de mogelijke broedvogels hebben we ook bijzondere waarnemingen gemeld zoals bijv. de zomertortel, de houtsnippen en de verschillende zoogdieren.
We lopen kruisend door het terrein met daarbij af en toe een ander startpunt.

BEZOEKEN

05 maart 7.00 uur

Voor het eerst echt op stap in ons gebiedje met ervaren vogelaar Jos Schreiner als coach. We maken een route waarbij we zo veel mogelijk alle plekjes kunnen scannen, een rondje met af en toe een schuine doorsteek. Het gebied staat behoorlijk onder water, laarzen niet vergeten. Elly vergeet helaas wel haar kijker maar gelukkig heeft Jos een extra exemplaar. Het dammetje oversteken is even spannend.

We zien en horen:

Wilde eend, koolmees, meerkoet

17 maart 6.30 uur

Erg koud, samen op stap....

We worden welkom geheten door 3 reeën.

We zien en horen:

Wilde eend, meerkoet, fazant, roodborsttapuit, witte kwikstaart die overvliegt, en een mooie haas
Bij de burens zijn de kieviten en de tureluurs actief.

03 april 6.20 uur

Alleen op stap want Silvia is ziek.

Het is koud, er was nachtvorst. Zelfs een half uur te vroeg omdat ik me met de wekker had vergist. In stilte maak ik mijn rondje en geniet ervan. Er vliegen een aantal houtsnippen heen en weer langs de rand van het gebied. Een stel Canadese ganzen staat een hoop kabaal te maken. Gezien/ gehoord:

Canadese gans, wilde eend, meerkoet, fazant, roodborsttapuit, houtsnippen en onze vaste groep van 3 reeën en een haas.

19-04 6.20 uur

Als je eenmaal buiten staat blijkt heel vroeg opstaan helemaal niet zo erg. We soppen door het gras dat al een beetje begint te groeien.

In de slootkant zien we het nest van de Canadese ganzen met eieren erin. Dat is pas een broedcode!

Als het rondje klaar is lekker even nagenieten met koffie op de putdeksel in het veld.

Gezien/ gehoord:

Grote Canadese gans, wilde eend, fazant, roodborsttapuit, rietzanger en kleine karekiet

01 mei 5.58 uur

Vandaag gaat Hans op den Dries met ons mee, fijn om een hoop tips te krijgen van zo'n ervaren teller.

Samen met honderden muggen lopen we deze keer het rondje andersom. Deze keer veel rietzangers, en ook weer roodborsttapuiten. Ook wilde eenden en een zingende zwartkop in de bosjes aan de rand. Een regenwulp vliegt over dat was leuk.

17 mei 5.48 uur

Silvia gaat deze keer alleen op stap.

Welkom geheten door de zomertortel op pad. Het gras wordt nu al echt hoog. Verder weer een aantal rietzangers en heel verrassend 2 bosrietzangers in het riet aan de rand van het gebied. Het lijkt wat vroeg, maar later blijken ze in de omgeving ook al waargenomen te zijn. Ook de koekoek laat zich horen.

28 mei 4.55 uur

Het gras is zo hoog dat het boven ons hoofd uitsteekt. Het begint op een expeditie te lijken. Struikelen we niet over de lange grasstengels dan struikel je bijna over de orchideeën. Niet normaal zoveel. Het landje ziet er helemaal paars van. De ochtenddauw zorgt ervoor dat het water direct via je jas en broek in je laarzen stroomt waardoor we al na 5 minuten lopen te soppen. Dat wordt ook nog erg koud na anderhalf uur. Helaas zijn de bosrietzangers van vorige keer weer doorgetrokken maar de rietzangers en roodborsttapuiten hebben toch nog steeds hier hun kamp opgeslagen.

Door de hoge begroeiing gaat Silvia stoer voorop op zoek naar het bruggetje of liever, dammetje waar we altijd oversteken. Ineens verdwijnt ze achterover in het riet, gelukkig net naast de rand van de sloot die dichterbij was dan gedacht. Toen de slappe lach voorbij was konden we oversteken maar even later toch weer terug omdat haar bril ergens tijdens de val was kwijtgeraakt. Op de terugtocht vinden we een kievitsei dat is geroofd en stuk gepikt, waarschijnlijk door een kraai.

Al met al ijskoud en kletsnat gauw naar huis.

Gezien/ gehoord:

Wilde eend, zomertortel aan de overkant, roodborst, roodborsttapuit, sprinkhaanzanger

14 juni 6.30 uur

Gewapend van top tot teen met het regenpak dit keer over de laarzen terwijl het tropische dagen zijn.

Als we aankomen loopt Paul, de gebiedsbeheerder van NM ons tegemoet.

Hij had weinig leven gezien en gehoord.

We maken wel stoer ons vaste rondje maar het is bijna niet meer te doen.

Oerwoud waternest, je zou beter een machete mee kunnen nemen.

Wij zien wel veel vogels, ook met jongen die gevoerd worden

Bijna aan het eind van onze ronde staat er een boze bewoner van de Oostdijk te roepen. "Wat doen jullie daar, weg moeten je, weet je niet dat daar een ree met kalf zit!" Silvia legt hem rustig uit wat de reden is dat we daar zijn terwijl ik het laatste hoekje nog even naloop. De bezorgde man had de week ervoor zelfs een jager in het gebied gezien en was begrijpelijk boos.

Gezien/ gehoord:

Fazant, zomertortel aan de overkant, roodborsttapuit, rietzanger, putter en 2 reeën

Rietzanger Foto Christa Krulder

HOOFDSTUK 4 RESULTATEN

Soorten in gebied Waternest

soort	5 mrt 7.10 8.20	17 mrt 6.40 8.30	3 apr 6.20 8.30	19 apr 6.20 7.50	1 mei 5.50 7.30	17 mei 5.45 7.35	28 mei 4.55 7.00	14 juni 6.45 9.00	hoogste broedcode
wilde eend	1	1	1	1	1		1		3
meerkoet	1	1	1						1
koolmees	1								2
fazant		1	1	1				1	3
roodborsttapuit		2	1	1	1	2	2	3	12
gr Canadese gans			1	1					15
rietzanger				4	11	7		8	14
kleine karekiet				1					2
zwartkop					1				2
bosrietzanger						2			2
roodborst							1		2
sprinkhaanzanger							1		2

SOORTENBESPREKING

Rietzanger.

De rietzanger is een geelbruine vogel met een opvallende lichte wenkbrauwstreep en donker gestreepte kop en rug. De zang lijkt op die van de kleine karekiet, maar is sneller, met meer wisselende ritmes, zonder duidelijke pauzes, "drumstelletje". Niet de schorre klanken van de karekiet, maar fluittoontjes tussendoor. De rietzanger staat op de rode lijst. Volgens SOVON wordt de broedpopulatie geschat op 33.000-41.000 (2018-2020). De laatste jaren is er gelukkig een significante toename van het aantal broedgevallen. De rietzanger is een trekvogel en overwintert ten zuiden van de Sahel. Onze broedaantallen zijn daarom ook mede afhankelijk van de omstandigheden daar.

Rietzangers zijn in ons land aanwezig van eind maart tot begin oktober. In West- en Noord-Nederland komt de rietzanger veel voor in moerasachtige gebieden en rietlanden, ook langs sloten. De ideale leefomgeving is een combinatie van jong en overjarig riet en een dichte kruidlaag. Het nest bevindt zich laag in het riet. De mannetjes klimmen tot bovenin de rietstengels en voeren daarvandaan korte zangvluchten uit. Ze zijn dan goed waar te nemen. De broedperiode ligt tussen eind april en begin juni. Een tot twee broedsels per seizoen, met 4-7 eieren die in 13 tot 15 dagen uitgebroed worden. Beide ouders voeren de jongen, met insecten. De jongen zitten 10-13 dagen op het nest en zijn 3 weken na uitvliegen zelfstandig.

Roodborsttapuit.

De roodborsttapuit is een opvallende vogel. Zowel mannetjes als vrouwtjes hebben een oranje borst. Vrouwtjes hebben bruin gestreepte bovendelen en twee witte vlekken op de boven vleugel. Mannetjes hebben dat ook, maar die hebben een witte stuitvlek en -halszijden en een zwarte kop. De zang is kort en helder, vaak gecombineerd met de 'ketsende kiezelsteentjes' van de roep.

Ook de Roodborsttapuit staat op de rode lijst. Broedpopulatie wordt geschat op 18.000-22.000 (2018-2020). Ook bij de Roodborsttapuit is er de laatste jaren een significantie toename van het aantal broedgevallen. Zij brengen de winter door in Zuid-Europa. Vanaf februari kunnen de eerste vogels weer in ons land gezien worden, vanaf september/oktober trekken de meesten weer zuidwaarts. Bij zachte winters blijven een aantal roodborsttapuiten in Nederland.

Roodborsttapuiten broeden op hoger gelegen zandgronden, maar ook langs de kust, van de wadden tot de Zeeuwse delta. Zij zoeken hun voedsel en nestgelegenheid in structuurrijke open gebieden, vaak aan de rand van bosachtig gebied. De toppen van bomen of struiken gebruiken ze als uitkijk- en zangpost. Het nest wordt laag bij de grond gemaakt, verscholen in dichte vegetatie. Ze broeden al vanaf maart en hebben soms wel tot 3 legfels per seizoen van 4-6 eieren. De broedduur is 14-15 dagen. De jongen zijn 13-16 dagen op het nest en daarna nog 8-14 dagen afhankelijk van hun ouders. Ze worden gevoerd met insecten, maar ook wormen, rupsen slakken, zaden en bessen.

Bronnen: Sovon, Vogelbescherming, Veldgids Vogelzang

Waargenomen niet-broedende soorten:

Zomertortel meerdere keren gehoord net buiten het gebied evenals Kievit en tureluur en graspieper in het weiland bij de buren. Overvliegend zagen we houtsnip, lepelaar, torenvalk, regenwulp.

EVALUATIE

Waternest is een mooie plek, waar wij in totaal 8 keer met veel plezier doorheen zijn gegaan. Wel hadden wij aanvankelijk de verwachting meer verschillende soorten broedvogels aan te gaan treffen. Wij hebben meerdere soorten geteld, maar van 2 soorten, de rietzanger en de roodborsttapuit hebben we ook daadwerkelijk broedresultaat in de vorm van uitvliegende jongen gezien. De Canadese ganzen hadden een nest met eieren maar daarvan hebben we geen jongen gezien.

In een eerder verslag van Natuurmonumenten wordt vermeld dat de grootste natuurwaarde van het gebied zit in de botanische waarde, niet zozeer in de waarde voor broedvogels. In de loop van het seizoen ontwikkelde het Waternest zich behoorlijk. Inderdaad kleurde een rijkdom aan planten zoals verschillende orchideeën, ratelaar, pinksterbloem, aardbeiklaver en veel grassoorten het gebied. Wat voor ons wel een probleem werd was de hoogte van de begroeiing. De laatste keren was het moeilijk ons een weg te banen door het hoge riet. We zijn benieuwd wat het volgende seizoen gaat brengen.

Waternest half juli gedeeltelijk gemaaid